

# Motion till riksdagen

1989/90:Kr279

av Stina Gustavsson och Marianne Andersson

(båda c)

Lagskydd för ortnamn

---

I ortnamnen har en del av den lokala historien, naturens och människornas historia bevarats. Ortnamnen är också en del av språket och liksom språket förändras så förändras ortnamnen. När t ex ett torp övergavs och torpgrunden blev överväxt med buskar och träd föll torpnamnet i glömska om inte någon eller något påminde om dess tillvaro.

Ortnamnen kan också försvinna av tekniska skäl som när fastighetsregistrets datorer vägrar tolerera två trakter med samma namn inom samma kommun. När posten rationaliserat bort en mängd poststationer har namnen på postorterna ofta försvunnit från adresserna, och i några kommuner, där vägnamn införts även på landsbygden, har många gårdsnamn blivit överflödiga, för att breven ska nå fram.

Ortnamnsforskarna delar in namn på platser i två huvudgrupper, naturnamn och kulturnamn. Bebyggelsenamn kallas namn på alla sorters bebyggelser och administrativa områden. Vad som i gamla längder och register kallats namn på hemman eller by går i det nya fastighetsregistret under beteckningen traktnamn.

När den nya fastighetsbeteckningsreformen introducerades försäkrades de kulturminnesintresserade av såväl lantmäterimyndigheter som av länsstyrelser att äldre ortnamn inte skulle löpa någon risk att bli borttagna. Verkligheten har i många fall blivit den motsatta, kanske mera beroende på fastighetsbildningsverksamheten än registerområdesreformens verkningar.

Enligt vår mening har löftena om att behålla och bevara äldre traktnamn kringgått på ett oacceptabelt sätt. Detta sker t ex genom att vid en sammanläggning tas traktnamnet på den ena gården bort, inte ens som bebyggelsenamn får det vara kvar på kartmaterialet. Dessa namn, som ofta är från tidig medeltid, tilläts dock vara kvar i någon sekundär bebyggelse för att ingen ska kunna säga att de är helt borttagna. Detta innebär att namnen kommer att helt försvinna som traktnamn på gården så småningom även i ortsbefolkningens medvetande när nuvarande generation går ur tiden.

Ortnamnsverksamheten har varit föremål för en utredning: Ortnamns värde och vård (SOU 1982:45). Betänkandet utmynnade i ett förslag till lag samt inrättande av en ortnamnsnämnd. Något förslag om särskilt lagskydd förelades ej riksdagen, däremot inrättades ett ortnamnsråd som har till uppgift att främja ett ändamålsenligt och vårdat ortnamnsskick.

Olika kulturminnesbevarande myndigheter, institutioner och organisatio-

ner är, såvitt vi kan finna, helt överens om att ortnamnen är värdefulla kulturminnen. Det saknas dock en lag eller förordning där ortnamnen direkt anges som kulturminnen. Kulturlandskapet är också under snabb förändring. Det är nu viktigt att ortnamnens stora och oskattbara värde kan skyddas, på samma sätt som andra kulturminnen i landet.

Mot. 1989/90  
Kr279

## Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs  
att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag för ortnamns skydd.

Stockholm den 23 januari 1990

*Stina Gustavsson (c)*

*Marianne Andersson (c)*